

Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen;

beslutade den

- beslutar att myndighetens föreskrifter KRFS 2012:2 och KRFS 2014:4 ska upphöra att gälla, och
- föreskriver följande med stöd av 22 § kulturmiljöförordningen (1988:1188)

Inledande bestämmelser

1 § Med församling jämställs i dessa föreskrifter kyrklig samfällighet.

Kyrkobyggnader och kyrkotomter

2 § Med invigning av kyrkobyggnad avses den ceremoni som enligt kyrkans ordning företas när en byggnad tas i bruk för Svenska kyrkans gudstjänster.

3 § *Vid bedömningen om en kyrka har en kyrkotomt och kyrkotomtens omfattning saknar det betydelse om kyrkan har en begravningsplats. Fastighetsindelningen saknar också betydelse vid den bedömningen. Kyrkomiljön utgör kyrkotomten.*

Allmänna råd

Bedömningen av om ett område till en kyrkobyggnad hör samman genom miljö och funktion enligt 4 kap. 2 § tredje stycket kulturmiljölagen bör bygga på en helhetsbedömning. Denna bör utgå från det visuellt avläsbara sammanhanget inom området när bedömningen sker. Detta samband kan vara av kulturhistorisk karaktär. Bedömningen bör omfatta hela perioden från kyrkobyggnadens etablering till nutid.

Kyrkotomt utgör den del av kyrkomiljön som inte är eller har varit en begravningsplats.

4 § Att en kyrkobyggnad har tagits ur bruk eller inte används påverkar inte dess status som kyrkobyggnad enligt kulturmiljölagen.

5 § *Den visuella gestaltningen ska ingå i bedömningen vad gäller det miljömässiga sambandet mellan området för kyrkotomtens bestämmande och kyrkobyggnaden.*

Allmänna råd

Gestaltningsprinciperna för området bör antingen vara medvetet genomförda eller i vart fall i huvudsak ha följts inom i ett område för att området ska anses ingå i kyrkomiljön.

Med gestaltningsprinciper avses den läsbara gestaltningen som under olika tider följt av tidigare kyrkobyggnader eller den nuvarande kyrkobyggnadens etablering på platsen.

Följande aspekter bör beaktas.

- a. om området utgör en del av den anläggning som kyrkobyggnaden omfattar,*
- b. om området utgör en inramning av kyrkomiljön,*
- c. om området har en förstärkande funktion av kyrkomiljön,*
- d. om området framhäver kyrkobyggnadens arkitektur, och*
- e. om området understryker en angiven stil eller karaktär i enlighet med den tid eller tidsepok som är kulturhistoriskt relevant eller uttrycker nutida eller historiska funktionella samband med den kyrkliga och annan verksamhet på platsen.*

Klockstaplar ska ses som en del av kyrkobyggnaden och ingår därmed i kyrkotomten. .

Tillståndsplikt för kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser

Tillståndsplikt för kyrkobyggnader och kyrkotomter

7 § En åtgärd ska bedömas som en väsentlig ändring om den påverkar det kulturhistoriska värdet hos en kyrkobyggnad eller kyrkotomt. Åtgärdens omfattning avseende tid, resurser eller fysisk påverkan ska inte vara avgörande för om ändringen är väsentlig.

8 § Med sedvanligt underhållsarbete avses inte åtgärder som tillför en byggnad eller anläggning nya egenskaper eller funktioner. Med brådskande reparationsåtgärder avses åtgärder som omedelbart måste utföras för att undvika akut skada på byggnaden eller anläggningen.

Tillståndsplikt för begravningsplatser

8 a § *Beslut om tillstånd till överlåtelse, ändring av ändamål eller nedläggning av begravningsplats enligt 2 kap. 14 § begravningslagen (1990:1144) påverkar inte tillämpningen av begreppet begravningsplats i 4 kap. 12 § kulturmiljölagen (1988:950).*

8 b § *Med gravanordning avses gravvårdar och andra gravöverbyggnader, stenramar, staket eller andra liknande anordningar på en gravplats med tillhörande gestaltad vegetation.*

Gravanordning med tillhörande gestaltad vegetation utgör fast anordning inom begravningsplatsen.

I vägar, gångstigar, gravanordningar och andra liknande anordningar ingår även utförd markbeläggning som fast anordning.

8 c § *Följande utgör väsentlig ändring enligt 4 kap. 13 § kulturmiljölagen (1988:850)*

- 1. borttagande eller ändring av en eller flera gravanordningar som medför att begravningsplatsens kulturhistoriska värde minskas,*
- 2. plantering av fast vegetation, eller ändring av gestaltad vegetation som på lång eller kort sikt medför att dess kulturhistoriska värde minskas,*
- 3. åtgärder som på annat sätt än som avses i 1 och 2 innebär att det kulturhistoriska värdet minskar eller förvanskas*

Åtgärdens omfattning avseende tid, resurser eller fysisk påverkan är inte avgörande för om ändringen är väsentlig.

Allmänna råd

Utvidgning, uppförande, rivning eller liknande ingrepp i begravningsplatsens fasta anordningar eller ändringar av gestaltningen av vegetationen bör alltid utgöra tillståndspliktiga åtgärder oavsett om ändringen är väsentlig eller inte.

Väsentlig ändring bör bedömas utifrån en samlad helhetspåverkan av samtliga planerade åtgärder.

Ägarförhållanden saknar betydelse vid bedömningen om åtgärden är väsentlig eller inte.

Ett risk- och sårbarhetsperspektiv för att bedöma sannolikhet att en skada kan uppstå på kulturhistoriskt värde samt förmåga att undvika skada vid åtgärd bör tillämpas.

Ansökan om tillstånd

9 § Ansökan om tillstånd enligt 4 kap. 3 §, 9 § första stycket 3 och 13 §

kulturmiljölagen ska innehålla

1. en beskrivning av och motivering till den föreslagna åtgärden,

2. en redovisning av tilltänkt arbetsmetod och materialval, samt

3. en beskrivning av den föreslagna åtgärdens påverkan på byggnadens, föremålets eller anläggningens kulturhistoriska värde.

Ansökan ska vara daterad och signerad av behörig företrädare för fastighetsägaren.

10 § I de fall länsstyrelsen beslutar om tillstånd förenat med villkor om dokumentation ska villkoren ange vilka dokument som ska tas fram och vad de ska innehålla. Fastighetsägaren ska ge in dokumentationen till länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska sända kopia av dokumentationen till Riksantikvarieämbetet samt berört museum.

Vård- och underhållsplan

11 § Ägare till kyrkobyggnader och kyrkotomter om avses i 4 kap. 3 och 4 §§ kulturmiljölagen ansvarar för att en vård- och underhållsplan finns för dessa objekt. Planen ska redovisa hur objekten ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas. Såväl sedvanligt underhåll som tillståndspliktiga åtgärder enligt 4 kap. 3 § kulturmiljölagen ska framgå av planen. Planen ska revideras med intervall om högst tio år. Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig över planen.

12 § Ägare till begravningsplatser som avses i 4 kap. 13 och 14 §§ kulturmiljölagen ansvarar för att en vård- och underhållsplan finns. Planen ska redovisa hur begravningsplatsen ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskas eller förvanskas. Planen ska revideras med intervall om högst tio år. Länsstyrelsen ska innan planen antas ges möjlighet att yttra sig över planen enligt 4 kap. 17 § kulturmiljölagen.

Allmänna råd till 11 och 12 §§

Länsstyrelsen bör använda underhållsplanen som underlag för löpande tillsyn enligt 4 kap. 17 § kulturmiljölagen.

Vård- och underhållsplanens syfte är att förebygga skador och negativ påverkan på fysiska strukturer och kulturhistoriska värden och ge möjlighet till en förvaltning som präglas av generell varsamhet med de kulturhistoriska värden som finns och identifierar och hanterar specifika utmaningar att bevara dessa värden.

Planen till kyrkobyggnad och kyrkotomt bör omfatta:

- kyrkobyggnad, kyrkotomt samt inventarier med en kulturhistorisk värdebeskrivning av kyrkobyggnaden och kyrkotomten,

- de grundläggande förutsättningarna för bevarandet och angiven förvaltningsstruktur för att uppfylla syftet med planen,

en risk och sårbarhetsbedömning av vård och underhållsåtgärder,

- uppföljningar,

- en redogörelse för de riktlinjer för förvaltning och rutinbeskrivningar som behövs för att uppfylla syftet med planen och en övergripande beskrivning av den samordning och prioritering som dessa medför,

- i förekommande fall beskrivning av hur egenkontrollen genomförs genom framtagande och registrering av mätdata och liknande.

Planen till begravningsplats bör omfatta:

en kulturhistorisk värdebeskrivning och dokumentation av begravningsplatsen

- förutsättningar för bevarande/förvaltningsstruktur,

- en risk och sårbarhetsbedömning av vård och underhållsåtgärder,

- en redogörelse för de riktlinjer för förvaltning och rutinbeskrivningar som utgår från angivna förutsättningar och anger ramar för planering och resurssättning och prioritering utifrån riktlinjerna på en operativ nivå,

- bilagda lokala ordningsföreskrifter för begravningsplatsen,

- uppföljningar,

- åtgärder för säkerhet inom begravningsplatsen.

13 § Vård- och underhållsplanen utgör inte en ansökan om tillståndsprövning enligt 9 § eller 13§.

Förteckning

14 § Varje länsstyrelse ska föra en förteckning över de i länet belägna kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som avses i 4 kap. 3, 4, 13 och 14 §§ kulturmiljölagen.

Kyrkliga inventarier m.m.

15 § Med kyrkliga inventarier avses föremål som hör till kyrkobyggnad eller annan kyrklig byggnad, kyrkotomt eller begravningsplats och som är avsedda att användas i samband med gudstjänster och övriga kyrkliga handlingar, till inredning och utsmyckning eller som minnesmärke.

16 § Förteckningen över kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga inventarier ska innehålla

1. uppgift om vilka inventarier som församlingen förvaltar samt till vilken kyrkobyggnad, annan kyrklig byggnad, kyrkotomt eller begravningsplats inom församlingen som respektive föremål hör,
2. uppgift om var i respektive kyrkobyggnad, annan kyrklig byggnad, kyrkotomt eller begravningsplats föremålet förvaras,
3. en beskrivning av varje föremål med uppgift om material, mått, tillkomst- år, anskaffningsår, upphovsman, stämplat, inskriptioner och andra märkningar samt fotografisk dokumentation. Om uppgift saknas anges detta,
4. uppgift om vem som äger föremålet, om det ägs av någon annan än församlingen, och
5. uppgift om var föremålet förvaras om det inte förvaras i den kyrkobyggnad eller annan kyrklig byggnad, eller på den kyrkotomt eller den begravningsplats som det hör till.

Församlingen ska skicka kopia av förteckningen till länsstyrelsen så snart handlingen upprättats eller ändrats.

Om ett föremål blir stulet, ska kopia på polisanmälan snarast skickas till läns- styrelsen.

17 § Med begreppet annan kyrklig byggnad enligt 4 kap. 6 § kulturmiljölagen avses byggnad på begravningsplats eller kyrkotomt som invigts för Svenska kyrkans gudstjänster eller övriga kyrkliga handlingar, oavsett ägare.

18 § Länsstyrelsen får besluta att avföra ett föremål från inventarieförteckningen om föremålet inte uppfyller kriterierna för kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga inventarier. Kopia av beslutet ska skickas till församlingen.

Ersättning till Svenska kyrkan

19 § Kyrkoantikvarisk ersättning ska användas till kulturhistoriskt motiverade kostnader som följer av åligganden enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Kyrkoantikvarisk ersättning får inte användas till kostnader för förvaltning av annan kyrklig egendom, för allmän kompetensutveckling, för att bedriva verksamhet eller för administration.

Denna författning träder i kraft den ----- 2021